

Een nieuwe aanwinst voor de Nederlandse fauna: de goudgepunteerde dennenprachtkever *Chrysobothris solieri* (Coleoptera: Buprestidae)

Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe catalogus van de Nederlandse kevers en als bewerker van de prachtkeverfamilie (Buprestidae) mocht ik de vondsten van Albert Lutjeboer en Anton Threels ter verificatie bekijken. Zij verzamelden tijdens de 14^e excursie van Sectie Everts van de NEV naar Bergen op Zoom, in het weekend van 26-28 augustus 2005, elk een vrouwtje van de goudgepunteerde dennenprachtkever *Chrysobothris solieri* Laporte & Gory (figuur 1) en daarmee een nieuwe soort voor de Nederlandse fauna. Tot nog toe was van dit genus in Nederland uitsluitend de goudgepunteerde eikenprachtkever *Chrysobothris affinis* (Fabricius) bekend (Brakman 1966). Uit museale en particuliere collecties ken ik van deze laatste soort twee vondsten: Nijmegen, Hatertsche Vennen (collectie J. van de Sande, Amsterdam) en Vijlen (ex-collectie C. Berger in het Nationaal Natuurhistorisch Museum, Leiden). Everts (1903) meldt vondsten uit Amsterdam en langs het Merwedekanaal.

Beide *Chrysobothris solieri* zijn ontdekt in een militair oefenterrein, oostelijk van Ossendrecht en plaatselijk bekend als de Kriekelareduinen (AC 85-378). Het gebied grenst aan het Belgische natuurreser-

Figuur 1. Goudgepunteerde dennenprachtkever *Chrysobothris solieri*, verzameld bij Ossendrecht, Noord Brabant, op 28 augustus 2005. Foto: Kees van Achterberg *Chrysobothris solieri* captured near Ossendrecht (Noord Brabant) 28 August 2005.

vaat Kalmthoutse Heide. Beide kevers zaten in de zon op liggende stamdelen van grove den (*Pinus sylvestris*). Het is bekend dat prachtkevers een bijzonder vluchtgedrag vertonen waardoor ze moeilijk te verzamelen zijn. Als ze verstoord worden vliegen ze bij zonnig weer direct op of kruipen weg onder of tussen liggende stammen. Met dit gegeven voor ogen is de vondst van *C. solieri* heel bijzonder. Niehuis (2004) vermeldt dat de soort tot het holomediterrane faunagebied behoort en in Midden-Europa de Oostzee bereikt maar niet in de Scandinavische landen voorkomt. West-Europese vondsten zijn hem niet bekend van Nederland, België, Luxemburg, Groot-Brittannië en Ierland. Voor Duitsland vermelden Köhler & Klausnitzer (1998) het voorkomen in elf deelstaten. Verdugo (2005) geeft als verspreiding Centraal-Europa en in het Middellandse Zeegebied van Spanje tot de Kaukasus, Klein Azië en Noord-Afrika.

De larve van *C. solieri* ontwikkelt zich in lage, door de zon beschienen takken en in dunne stronken van grove den, maar wordt volgens Bettag et al. (1981) ook gevonden in fijnspar (*Picea abies*). De ontwikkelingsduur is in Midden-Europa tweejarig. De eerste fase van ontwikkeling geschiedt in de herfst, vervolgens gaat de jonge larve in winterrust en ontwikkelt zich in de daaropvolgende zomer. Daarna overwintert de volgroeide larve in een poppenwieg. In het april/mei gaat de larve over in het popstadium dat circa 8-12 weken duurt. De kevers komen te voorschijn in de periode eind mei tot eind augustus (Niehuis 2004).

Chrysobothris solieri onderscheidt zich van *C. affinis* vooral door de grotere en onregelmatiger goudkleurige groefjes op de dekschilden en is met 7-12 mm meestal ook kleiner. Bij het laatste achterlijfssterniet zijn in beide geslachten de buitenste hoeken van een tandje voorzien. Bij het ♀ bevindt zich in het midden nog een derde spits tandje (Harde 1979, Niehuis 2004). Everts (1922) noemt ook de variëteit *C. solieri quadridens* Rey. Het anale sterniet van het ♀ is vier- in plaats van drietandig. Het exemplaar van Anton Threels behoort tot deze variëteit.

De toename van beschadigd, ziek en dood hout in natuurgebieden is een mogelijke oorzaak van de areaaluitbreiding tot in Nederland. Voor het duurzaam voortbestaan van de soort in Bergen op Zoom lijkt het voldoende als broedhout aanwezig is en blijft. Indien de warme

periode van de laatste jaren voortduurt dan zou *C. solieri* in Nederland wellicht op meer plaatsen gevonden kunnen worden. Deze korte mededeling draagt mogelijk bij tot toenemende aandacht voor deze bijzondere en fraaie aanwinst voor onze fauna.

Dankwoord

Albert Lutjeboer (Apeldoorn) en Anton Threels (Nunspeet) dank ik hartelijk voor hun meldingen, hun aanvullende informatie en het ter inzage geven van de vondsten. Kees van Achterberg maakte de foto (met Olympus motorized stereomicroscope SZX 12 met AnalySIS Extended Focal Imaging Software).

Literatuur

- Bettag E, Niehuis M, Schimmel R & Vogt W 1981. Bemerkenwerte Käferfunde in der Pfalz und benachbarten Gebieten. 6. Beitrag zur Kenntnis der Käfer der Pfalz. Pfälzer Heimat 32: 80-85.
- Brakman PJ 1966. Naamlijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. Monographieën van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging 2: 1-219.
- Everts E 1903. Coleoptera Neerlandica. De schildvleugelige insecten van Nederland en het aangrenzend gebied II. Martinus Nijhoff.
- Everts E 1922. Coleoptera Neerlandica. De schildvleugelige insecten van Nederland en het aangrenzend gebied III. Martinus Nijhoff.
- Harde KW 1979. 38. Familie: Buprestidae. In: Die Käfer Mitteleuropas 6: 204-248. Goecke & Evers.
- Köhler F & Klausnitzer B (eds) 1998. Verzeichnis der Käfer Deutschlands. Entomologische Nachrichten und Berichte (Dresden) Beiheft 4: 1-185.
- Niehuis M 2004. Die Prachtkäfer in Rheinland-Pfalz und im Saarland: 1-712. Gesellschaft für Naturschutz und Ornithologie Rheinland-Pfalz e.V.
- Verdugo A 2005. Fauna de Buprestidae de la Peninsula Iberica y Baleares. Argania.

Summary

A new addition to the Dutch fauna: *Chrysobothris solieri* (Coleoptera: Buprestidae)

Chrysobothris solieri is reported for the first time from The Netherlands. The species was found near Ossendrecht, Kriekelareduinen (province of Noord Brabant) where two female adults were collected. The habitat is consistent with the published foreign records. In the neighbouring countries the species is unknown (Belgium, Luxemburg, Great Britain and Ireland) or rare (Germany).

A.P.J.A. (Dré) Teunissen
Strausslaan 6
5251 HG Vlijmen
dre.teunissen@zonnet.nl